

STYRELSE

Håll koll på adresser – och vem som bor i fastigheten

BJÖRN LUNDÉN

Ersättning vid domstolsmål kan bli dyrt

JURIDIK

Trafiksäkerheten längs skolvägar ska förbättras

Samfälligheterna

#2 2025

Styrelsens bästa vän

SKENANDE FÖRSÄKRINGSPREMIER

GLÖM INTE
OMFÖRHANDLINGEN

EFFEKTARIFF

SÅ PÅVERKAR DEN
ERA ELKOSTNADER

NYA STYRELSELEDAMÖTER?

MISSA INTE FORMALIAN

MARÖTORNET

Skärgårdens Eiffeltorn
räddas efter
miljoninsamling

Föreningens
klotternota:
230 000 kr
från kommunen

Mona
Riabacke

Vi förväntas vara självlärda i att ta
bra beslut

MÖD
Tvingas riva
väderskydd för
grillplats

FINANSINSPEKTIONEN
ska undersöka hur extremväder
påverkar försäkringar

Innehåll

#2

Aktuellt

- 8. Föreningens klotternota från kommunen: 230 000 kronor
- 10. Därför är det viktigt att inte röja en medlem med skyddad identitet
- 12. Nya styrelseledamöter? Missa inte formalian
- 14. Håll koll på både boende och delägare i ägarlängheterna

Styrelse

- 16. Så påverkar den nya effekttariffen föreningens elkostnader
- 20. Därför skenar försäkringspremierna – glöm inte omförhandling
- 22. Mona Riabacke: Så tar styrelsen bättre och smartare beslut

Ekonomi

- 28. Flera rättsprocesser i förvaltningsdomstolen efter Skatteverkets momsdebacel
- 30. Rädda Marötornet samlar in 1,3 miljoner – Skärgårdens Eiffeltorn räddas
- 36. Frågor och svar
- 39. Björn Lundén: ersättning vid domstolsmål kan bli svindyra

MONA RIABACKE OM BESLUT:

"Vårt omedvetna är fullt av tidigare erfarenheter som påverkar oss i nuet"

Marötornet i Roslagens skärgård står cirka 15 meter över havet och reser sig 35 meter över landskapet, synligt vida omkring. Tornet restes för cirka hundra år sedan.

Försäkringspremier har stigit, vilket gör det extra viktigt att omförhandla villkoren för att hålla kostnaderna under kontroll.

Effektavgiften påverkar era elkostnader genom att den baseras på den högsta effektanvändningen under en viss period, vilket kan leda till högre kostnader vid toppbelastningar.

OMSLAGET

Mona Riabacke har länge utbildat beslutsfattare i att ta bättre beslut. I Samfälligheterna delar hon med sig av sin kunskap!

A woman with dark, wavy hair, wearing a dark blue short-sleeved top with a ruffled collar and a black and white checkered skirt, is speaking on a stage. She is wearing a small yellow microphone and has her hands raised in a gesturing motion. The background is dark with red and blue stage lights.

MONA RIABACKE

Är doktor i risk- och beslutsanalys och en av Sveriges främsta experter på beslutsfattande. Med sin forskningsbakgrund och en djup förståelse för hur människor fattar beslut i en komplex och föränderlig värld hjälper hon både företag och organisationer att fatta bättre och mer medvetna beslut. Genom föreläsningar, rådgivning och utbildning kombinerar Mona Riabacke vetenskap med praktiska insikter som rustar ledare och medarbetare för framtidens utmaningar. Hon driver också podden Beslutspodden! tillsammans med maken Ari.

DÄRFÖR SKA DU ÄTA MIDDAG FÖRE STYRELSEMÖTET

Våra beslut styr våra liv mer än vad vi kanske förstår. I varje ledarskapsroll, även i styrelserummet, är förmågan att fatta kloka beslut viktig. Ändå tas de flesta beslut på autopilot. Dagligen fattar vi tusentals beslut, men sällan ägnar vi tid åt att förstå, ifrågasätta eller finslipa vårt sätt att välja.

TEXT: JAKOB GROMER

Som tur är går det att bli bättre på beslutsfattning. Det är, likt mycket annat, en färdighet som går att förfinas med hjälp av förståelse och träning. Med några små knep går det att både träna upp hjärnan och ta vassare beslut.

– Vi förväntas vara självlärd i att ta bra beslut, säger experten Mona Riabacke.

Det största hindret är ofta att faktiskt fatta ett beslut – stort eller litet. Ibland kan det lilla beslutet vara svårare än det stora, vilket många styrelseledamöter nog skriver under på.

– Många människor får beslutsångest, och ofta grundar det sig i rädslan att välja ”fel”. I min yrkesroll har jag till exempel träffat personer som har lätt för att fatta beslut på jobbet, men som kanske står och tittar på olika produkter i matbutiken väldigt länge.

Mona Riabacke har gedigen erfarenhet inom beslutsfattande. Hon har bedrivit omfattande forskning och skrivit en bok i ämnet. Tillsammans med maken Ari driver hon bolaget Riabacke & Co, där de både utbildar i och föreläser om ledarskap och beslutsfattande. Hon driver också podcasten Beslutspodden.

Beslut skapar dominoeffekter. Bättre beslut leder till gladare miner, vilket leder till bättre beslut, och så vidare. Inte svårt att förstå. Beslutsfattande borde vara en given del av skolplanen, menar Mona Riabacke.

– För om vi ska vara ärliga, vad har du mest nytta av: Att kunna fatta medvetna, välgrundade livsbeslut – eller veta vad medeltidens alla kungar hette? Om du vill öka möjligheterna för att fatta bra beslut, beslut som dels är välgrundade, men som också leder dig i rätt riktning i livet, är det en oerhört värdefull kunskap att ha.

En avgörande faktor, kanske den som påverkar våra beslut allra mest, är yttre information. Allt från gruppträck, informationsflöde och andra externa omständigheter kommer alltid att prägla ett beslut. Men det går att parera, menar Mona Riabacke. Forskning visar att bara genom att bli medveten om ett beslut ökar sannolikheten markant för att man lyckas fatta ett mer genomtänkt beslut.

– Annars riskerar vi att bara börja samla information på måfå. I en värld där vi har information i överflöd kommer du att ha tillgång till mycket mer information än vad din hjärna klarar av. Då riskerar du att missa den viktigaste informationen.

Om man ska tro forskningen är förutsättningarna för ett bra beslut som bäst när vi är glada, mätta och pigga. Ett beslut taget enligt den så kallade HALT-metoden. Vi kommer till det snart.

Innan vi går djupare in på HALT-metoden, och

hur den kan hjälpa en styrelse att ta bättre beslut, behöver vi förstå hur hjärnan jobbar när det kommer till beslutsfattande.

Vi har en tendens att tänka för mycket. Tankar som går i cirklar. Ju mer du tänker på beslutet, desto större blir frustrationen inom dig. De flesta har nog hört rådet att tänka efter riktigt noga innan man fattar det där viktiga beslutet eftersom det automatiskt leder till ett bättre beslut. Eller? Paradoxalt nog kan för mycket rationalitet leda till ett val du egentligen inte är nöjd med.

– I grund och botten är vi alla programmerade för överlevnad, och vårt omedvetna är fullt av tidigare erfarenheter som påverkar oss i nuet. Har du en tidigare, dålig erfarenhet av en viss typ av beslut, kanske du övervärderar riskerna när du står i en liknande valsituation igen. Vi har ett överdimensionerat hot- och försvarssystem inom oss, vilket gör att vi lättare snappar upp negativ information. Det här är en utmaning i en värld full av förändring och osäkerhet.

Gå på magkänslan!

Kanske ett slitet uttryck, men fortfarande något många gör. Men vad är egentligen magkänslan?

Man skulle kunna säga att magkänslan är en samling av all kunskap och erfarenhet du har samlat på dig inom ett specifikt område – exempelvis styrelsearbetet i samfälligheten. Magkänslan har inte alltid rätt, men ju mer du vet om ett visst ämne, desto mer träffsäker blir den. Om du är färsk i styrelserollen bör du med andra ord inte ta beslut utifrån din magkänsla. Åtminstone inte till att börja med.

– Att lita på magkänslan kan vara bra, men den kan också lura oss. Man måste vara uppmärksam på vilka tidigare erfarenheter som påverkar oss, hur vi hanterar osäkerhet och vilka känslor som kanske dyker upp utan att de faktiskt tillför något.

Avloppssystem som håller på att falla samman.

Kommuner som kräver åtgärder och rättsfall i domstolen. Stressen kan sakta men säkert krypa sig närmare. Och i dagens samhälle sätter vi deadlines på mer eller mindre allt. Faktorer som tidspress gör att man måste vara mer strukturerad i sitt beslutsfattande, förklarar Mona Riabacke.

– Känner vi oss stressade triggas automatiskt vårt överlevnadssystem. Vi kommer lättare att känna oss hotade av vad andra säger eller tycker, se risker som större och vara mindre kreativa eller modiga.

Så även om snabba beslut är bra, finns det incitament att marinera beslut.

– Det ligger något i det gamla ordspråket ’att sova på saken’. Styrelsemöten sker till exempel

ofta sent på kvällen, efter en lång dag på jobbet. Ska man verkligen ta beslut på plats, eller ska man låta det ligga till morgonen efter, när man är lite klarare i huvudet?

Det finns egentligen två typer av beslutssystem i hjärnan. Det emotionella och det rationella. Vissa personer är känslostyrda, andra är mer analytiska.

Styrelsens ledamöter kommer var och en alltid att se på beslut ur sitt eget perspektiv; påverkad av sin egen personlighet, erfarenhet och egenskaper. Ett beslut är med andra ord dynamiskt, eller subjektivt, beroende på ledamotens bakgrund och erfarenheter. Därför finns det fördelar med en icke-homogen sammansättning av styrelsen. Till och med så att det väger tyngre än nackdelarna, menar Mona Riabacke, och förklarar att fler perspektiv ofta leder till bättre beslut. Hon betonar dock att rotation i styrelsen är minst lika viktig för att man inte ska hamna i en situation där alla till slut resonerar likadant i alla beslut.

– Ju mer lika vi är varandra, desto mer lika synsätt har vi på de val vi ställs inför. Det kan vara smidigt, men är också oerhört riskabelt. Vi ser världen som vi själva är, och inte som den är. I en värld som förändras väldigt fort är det viktigare än någonsin att styrelser består av individer med olika bakgrunder och synsätt på världen.

– I Sverige är vi kanske lite konflikträdda rent kulturellt. Styrelsen måste fråga sig hur de kan skapa ett klimat där vi känner oss trygga att uttrycka vår egen åsikt och att ifrågasätta på ett konstruktivt sätt.

Individuell beslutsfattning skiljer sig ganska mycket från gruppbeslut. Förutom att grupper ofta blir modigare i sina beslut väger man in fler perspektiv än sitt egna. För styrelsen finns det ett par fällor att undvika.

– Vi tar lätt för givet att alla i gruppen har en gemensam förståelse kring ett beslut. Men när man börjar diskutera kan man ofta se skillnader för vad individerna i gruppen faktiskt tror att beslutet innebär.

Hon betonar också vikten av tydliga roller och mandat inom styrelsen. Har man en voice, det vill säga 'tycka till' eller en vote, alltså ett faktiskt mandat att ta beslut i sammanhanget? Suppleanten ska med andra ord inte ha första ordet i ett beslut, oavsett om personen har en tendens till att snabbt uttrycka sina åsikter i frågan. Det går också att låta individen med mest kunskap om ett visst beslut få lite mer utrymme i beslutet, menar Mona Riabacke.

– Ju fler som har mandat att ta beslutet, desto långsammare blir beslutsfattandet. Vi påverkas också mycket av vad andra tycker, så den som får uttala sig först i en fråga påverkar de andra. Därför brukar jag föreslå att alla får skriva ner sin idé/vad de tycker själva först, innan någon får uttala sig.

Beslutsfattande och känslor står varandra väldigt nära. Nästan alla beslut vi tar kan på något sätt kopplas direkt till hjärnans känslosystem. Osäkerhet är det vanligaste hindret. De flesta av oss gillar inte att inte veta vad som väntar runt hörnet

– speciellt när det handlar om beslut som påverkar andra än oss själva. Man tar det säkra framför det osäkra, trots att det kanske är ett sämre beslut långsiktigt. Med andra ord: när vi är emotionella tar vi inte de mest rationella besluten.

– Känslan är alltid snabbare än tanken, men hur känslostyrda vi är, är högst individuellt. Och det är också viktigt att förstå sig själv – går du lättare på känsla eller fakta?

– Väldigt många beslut blir rationaliserade känslobeslut eftersom vi ofta lätt kan vinkla besluten så att det passar det vi vill. En del av min forskning handlade om så kallad framing – det här att hur vi presenterar information också får stor påverkan på hur folk sedan fattar beslut.

Som styrelseledamot kommer du troligtvis vara delaktig i beslut som påverkar medlemmarnas privata ekonomi. Investeringar i gemensamhetsanläggningar, lån eller annat som påverkar uttaxeringen. Då gäller det att verkligen göra medvetna val, och reflektera över vad som ledde fram till beslutet. Mona Riabacke nämner flera metoder som snabbt förbättrar din beslutsförmåga och förutsättningarna för medvetna beslut – allt från grundläggande kunskap om hur hjärnan fungerar, vilka fallgropar du lätt hamnar i och självkännedom om dina styrkor och svagheter.

– Jag brukar alltid säga att man inte ska fatta permanenta beslut utifrån tillfälliga känslor, och

Rädda Liv i din Samfällighet!

Är er samfällighet hjärtssäkrad om olyckan är framme?

Vi erbjuder

- ✓ **HLR-utbildningar** – Praktisk och engagerande träning
- ✓ **Hjärtstartare** – Livräddande utrustning för alla miljöer

ERBJUDANDE

- ✚ **Vid köp av hjärtstartare**, Larmat skåp ingår
- ✚ **Vid bokning av 2+ HLR-pass**, Akutväska Idrott ingår
- ✚ **Vid bokning av 1 HLR-pass**, Liten första hjälpen-väska ingår

Spara upp till 2 500 kr

Gäller i 30 dagar - begränsat antal

Missa inte chansen! Gå till lifehelp.se/erbjudande eller skicka ett mejl till info@lifehelp.se för att säkra erbjudandet redan idag.

LifeHelp
www.lifehelp.se

040-693 57 20

info@lifehelp.se

SCANNA FÖR
ATT LÄSA MER

HALT METODEN

Förkortningen HALT står för hungry, angry, lonely, tired (hungrig, arg, ensam, trött) och används som ett verktyg för att identifiera tillstånd som kan påverka vår förmåga att fatta bra beslut. Metoden kommer ursprungligen från beroendeterapi och stresshantering men är också relevant för beslutsfattande, eftersom dessa tillstånd kan försämra vårt omdöme och leda till impulsiva eller irrationella val.

se till att de beslut som du kommer att få leva med under lång tid inte baseras på tillfälliga känslor, som att du just i stunden är trött eller arg.

Så hur tar man då bättre beslut i praktiken?

Ett verktyg är HALT-metoden. HALT är en akronym som står för hungry, angry, lonely, tired

”

**Ett sista steg i en
beslutsprocess bör
vara lessons learned**

(hungrig, arg, ensam, trött) och används som ett verktyg för att identifiera tillstånd som kan påverka vår förmåga att fatta bra beslut. Metoden går i korthet ut på att viktiga beslut ska fattas när kroppen och knoppen mår som bäst.

Vägen till det snabba, kanske mer bekväma beslutet, är kortare än det långsiktiga beslutet. Människor föredrar kortsiktiga belöningar – trots vetskapen om att det långsiktiga beslutet leder till

en större belöning. Lappa och laga vägen i stället för en ordentlig renovering. Byt ut delar av avloppsstammen i stället för att förnya hela. Slopa avgiftshöjningen och håll medlemmarna (omedvetna om underhållsskulden) glada.

– Vi måste förstå hur hjärnan fungerar. Den har sett likadan ut i 40 000 år, och är konstruerad för överlevnad. Förmågan att ta mer långsiktiga beslut handlar om självkontroll. Och självkontrollen är en muskel som vilken annan, något man faktiskt kan träna upp. Men det är högst individuellt hur bra man blir på det.

Hur påverkar faktorer som AI beslutsfattande, och vilka utmaningar eller möjligheter ser du med det?

– Det kommer och har redan fått stor påverkan då AI har en väldigt mycket kraftfullare processor för att hantera stora datamängder än vad våra mänskliga hjärnor har. Sen tror jag att vi i den bästa av världar kommer att hitta bra sätt att kombinera AI med det mänskliga kunnandet och då måste vi fokusera på hur vi gör det på bästa sätt.

Hur viktigt är det med intern feedback inom styrelsen, som ett sätt att hela tiden förbättra styrelsens framtida beslut?

– Det är jätteviktigt att man i en styrelse skapar ett klimat där man kan ge varandra feedback på ett konstruktivt sätt, att man åsidosätter personliga agendor eller prestige. Att verkligen jobba för det gemensamma målet